

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: Lucas 1, 78 - 79
Ochtenddienst

Broeders en zusters,

- 1. Votum**
- 2. Zegengroet**
- 3. Zingen : Psalm 100 : 1, 3 en 4**
- 4. Lezing van de wet**
- 5. Zingen : Gezang 156**
- 6. Gebed voor vergeving van de zonden en vernieuwing door de Heilige Geest**
- 7. Schriftlezing : Lucas 1 : 57 - 79**
- 8. Zingen : Psalm 36 : 2 en 3**
- 9. Tekst : Lucas 1 : 78 - 79**
- 10. Zingen : Gezang 48 : 1 en 4**
- 11. Dankzegging en voorbede**
- 12. Slotzang : Lied 124 : 1 - 4**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,

Een prachtig verlichte Kerst. Het eerste waar we aan denken als we zulke woorden horen of lezen is Kerstverlichting. De tuincentra liggen vol met slingers met lichten, verlichte sneeuwpoppen en Kerstmannen. Huizen en tuinen zijn verlicht. En in sommige steden vinden je enorme kerstbomen. [kerstboom] De een vindt het prachtig. Een ander vindt het verschrikkelijk. Maar dat is niet waar het om gaat. Het gaat om de sfeer die die verlichting oproept in deze donkere dagen van de maand december. Als de zon pas laat opkomt en alweer vroeg ondergaat. Maar u zult niet verwacht hebben hier in de kerk mooie kerstverlichting te kunnen kopen. En hoewel dat op zich beter bij de kerk zou passen, we gaan ook geen kerstverlichting uitdelen.

Hebben we u dan niets te bieden voor Kerst? Hebben we u misleid door te spreken over een prachtig verlicht Kerst? Nee, dat is zeker niet het geval. We hebben wel degelijk licht dat we aan u willen meegeven. Licht dat we niet van onszelf hebben, maar dat wij ook maar hebben gekregen. Ook zomaar voor niets. En over dit licht gaat het in de tekst van vanmorgen. In Lucas 1 : 78 – 79.

Dit licht is zo prachtig mooi, dat we in Lucas 1 een heel merkwaardige vader tegenkomen. De al oudere man Zacharias was priester in de tempel van God in Jeruzalem. Hij en zijn vrouw Elisabeth hadden zo lang de Here gebeden om een kind. Maar Elisabeth bleek onvruchtbaar te zijn. Inmiddels waren ze al behoorlijk op leeftijd gekomen. En nu hadden ze een kind van de Here ontvangen. [baby] Eindelijk waren ze vader en moeder. Wat moet dat deze mensen en hun omgeving met blij hebben gemaakt. En ze waren ook ontzettend blij. Maar toch was Zacharias op een andere manier blij dan wij zouden verwachten.

Maandenlang had hij niet kunnen spreken. Want hij had de engel niet geloofd, die hem was komen vertellen dat hij en zijn vrouw op hun leeftijd nog ouders worden. Voor straf had was hij geslagen met stomheid. En nu hij weer kan spreken, opent hij zijn mond. Maar uit zijn mond komen niet de woorden die je zou verwachten.

Je zou verwachten dat hij zou spreken over dat kleintje dat hij samen met zijn vrouw heeft ontvangen. Je zou verwachten dat hij zou spreken over hoe mooi het kind is. Over hoe fantastisch het is om eindelijk ouders te mogen zijn. Hoe fantastisch het is dat zijn vrouw niet langer als een ‘onvruchtbare’ bekend staat. Wat in het Israël van die dagen

vrouwen een gevoel van mislukking gaf. Want waar het hart van vol is daar stroomt de mond toch van over?!

Maar het hart van deze vader is niet vol van de geboorte van zijn zoon. Niet dat hij onverschillig is. Integendeel. In zijn lofprijzing spreekt hij zelf rechtstreeks zijn kind toe. En dat doet hij met vreugde en trots. Maar in zijn hart is hij nog meer bezig met een ander kind. Een kind dat door hem met nog groter verlangen werd verwacht. Een kind waarvan de komst al duizenden jaren geleden door God was beloofd.

Er zijn twee centrale thema's in de lofprijzing van Zacharias. [ont+verl] Soms gebruikt hij deze woorden letterlijk. Soms gebruikt hij er wat andere woorden voor. Ontferming [ontf] is dat God zich onze ellende aantrekt. Je kunt geregeld mensen horen klagen dat God ze in de kou laat staan. En wie zich in de ellende van ander mensen verdiept en nagaat hoe lang die ellende al duurt, die kan zich daar wel iets bij voorstellen. Of wie denkt aan al die kinderen in Afrika die wezen zijn omdat hun ouders aan Aids zijn gestorven. Of als we denken aan al die honderden miljoenen mensen die geen of te weinig voedsel hebben om zich fatsoenlijk in leven te houden. Of mensen die door het ene na het andere verdriet getroffen worden. Waarbij je je afvraagt hoeveel die mensen nog kunnen incasseren. Als er een almachtige God is, waarom laat Hij dat dan allemaal toe? En als er een almachtige God is, hoe kan Hij dan doen alsof Hij een God van liefde is? Het is niet mogelijk om in het bestek van deze preek dit onderwerp uitgebreid te bespreken, maar het feit dat Zacharias vlak na de geboorte zo de Here looft, heeft hier wel alles mee te maken.

En als Zacharias het over verlossing heeft, [verl] dan bedoelt hij daarmee dat God bezig is een einde te maken aan deze ellende. Aan al de ellende die ons leven bedreigt. Aan al deze ellende waar we zo onder kunnen lijden. Ja, Zacharias looft de Here omdat het einde van het lijden in zicht is. En welk mens verlangt daar diep in zijn hart niet naar? Naar het einde van alle verdriet. Het einde van alle pijn. Het eigen van de eigen onmacht. Wie verlangt er niet naar om niet langer zelf een bron te zijn van verdriet voor anderen? Want zo is het toch ook. Dat we in onze woede, onmacht en frustratie zelfs mensen die ons lief zijn beschadigen en verdriet doen. Gelukkig meestal niet zo ernstig als de vader in de afgelopen week hier in Hoogvliet. Waar waarschijnlijk een man de moeder van zijn kinderen heeft neergeschoten, omdat hij niet meer bij zijn kinderen

mocht zijn. Maar hoe vaak doen ook wij onze geliefden geen verdriet? Door ongeïnteresseerdheid, door grofheid, lompigheid of uit frustratie.

Er is zo vaak wel een of andere ongezonde vorm van spanning in ons leven. Problemen thuis. Problemen op het werk. Problemen op school. Problemen in de kerk. Ja, waar zijn er geen problemen? Wanneer vind een mens rust? Wanneer zullen we nu eindelijk in harmonie met God, onszelf en anderen kunnen leven?

En dat is waar Zacharias het nu precies over heeft aan het einde van zijn lofprijzing. Dan spreekt hij over de weg van de vrede. [vrede] En vrede betekent in de Bijbel meer dan de afwezigheid van ruzie of conflict. Vrede gaat dieper. Vrede betekent in de Bijbel dat er volledige harmonie is. Dat we als mensen in harmonie zijn met God. Dat we in harmonie zijn met de mensen om ons heen. Dat er geen enkel gevoel van negatieve spanning is. Ja, dat we zelfs in harmonie met onszelf zijn. Dat we dus in geen enkel ding worstelen met onszelf. Dat we in geen enkel ding ontevreden zijn. Dat we van geen enkel ding willen dat het anders is. Dat het alleen maar goed is.

Het is het gevoel waar we diep in ons hart zo naar verlangen en waar we ons allemaal zo voor inspannen om het te pakken te krijgen. En het gemene van het leven is dat je soms heel even zo'n moment hebt dat het leven harmonieus aanvoelt. Dat je je echt tevreden voelt. Maar op het moment dat je het probeert vast te pakken is het weg. Dan is het als een zeepbel uit elkaar gespat. Maar ik geloof dat we met Kerst allemaal iets van die sfeer proberen op te roepen.[kerstsfeer]. Met het zachte licht van kaarsen en Kerstverlichting. Met warme kleuren van rood, goud en groen. Met rijk gedekte tafels en mensen die belangrijk voor ons zijn en met wie we hopelijk een gezellige tijd hebben. Al die dingen dragen de vage belofte in zich van vrede, harmonie en warmte. Beloften die gelukkig soms uitkomen, maar ook geregeld niet.

Ja, hoe bereik je nu die vrede? Dat is misschien wel de grote vraag van deze tijd. En de ellende van onze tijd is dat er niet een stuk of tien antwoorden op die vraag zijn, zoals tientallen jaren geleden, maar dat het antwoord is dat je maar voor jezelf moet bepalen waar je die vrede zoekt. Ieder mens moet zijn eigen vrede vinden. De mogelijkheden zijn bijna onbeperkt, maar het leven is zo kort. Veel te kort om alle opties uit te proberen. [duisternis] En dat vervult veel mensen vandaag de dag met onrust. Want ze zijn zelf verantwoordelijk voor het vinden van hun eigen vrede. En als ze die maar niet vinden is het dus hun eigen schuld. Van de week hoorde ik iemand vertellen dat hij in zijn

kennissenkring een enquête had gehouden. Die kring bestond grotendeels uit getalenteerde mensen tussen de 20 en 40 jaar. En op de vraag wat hun grootste angst was, was hun antwoord dat ze het geluk telkens op de verkeerde plek zouden zoeken en het maar nooit zouden vinden. Waar vind je vrede? Hoe vind je de weg in het doolhof van dit leven?

Dat is de grote vraag. Als je in een volledig verduisterde ruimte zou zijn, waar nergens iets van licht doordringt, dan weet je niet waar je naar toe moet. En zo is volgens Zacharias de toestand in de wereld. Hij spreekt over mensen die leven in de duisternis. Dat roept een beeld op van mensen die zoekend en tastend hun weg gaan. Zonder zicht te hebben op hun bestaan. Zonder te weten wat ze ten diepste met hun leven aanmoeten. Die daarom ook heel gemakkelijk te beïnvloeden zijn. Gemakkelijk te beïnvloeden door reclamemakers die beloven dat je even echte rust vindt, bij een kop koffie of thee, bij verzekeringen die je alle ellende uit handen nemen, bij kleding die je van je onzekerheid verlossen, bij auto's die anderen vertellen dat je succesvol bent en dus de moeite waard. Maar deze gevoelens van rust en succes, zijn allemaal maar van korte duur. En je hebt er steeds meer van nodig om opnieuw het gewenste resultaat te bereiken.

En er is nog iets verontrustends in ons leven. Niet alleen dat het leven zo'n doolhof is en dat het zo moeilijk is om de vrede te vinden. Namelijk dat het leven zo snel voorbij gaat. Ook daar spreekt Zacharias over. Want hij kent het leven en hij kent de mens. En hij heeft het dan ook over de mens die leeft in duisternis en in de schaduw van de dood. [grafkist] De schaduw van de dood. Dat is een sterk beeld. De dood werpt een schaduw over ons leven. De dood van mensen die ons lief zijn. Maar ook onze eigen dood. We weten dat ons leven in een grafkist eindigt. Dat het gemiddeld zo'n tachtig jaar duurt, maar dat het dan over is. Stel dat ons leven geen dood zou kennen. Stel dat ons lichaam geen verval zou kennen. Wat zou dat een rust geven. Dan zouden die mensen uit de enquête grotendeels verlost zijn van hun angst de verkeerde keuzes te maken. Want als je tijd genoeg hebt, vind je het uiteindelijk wel. Maar nu is de tijd beperkt. Want aan het einde wacht de dood en die werpt zijn schaduw vooruit.

Zacharias typeert het leven dus als een hopeloze zoektocht naar de vrede. Een zoektocht in duisternis. Een zoektocht onder druk van de tijd. Onder druk van de dood die ons wil verslinden en mee wil trekken in een eeuwige duisternis. Zoveel mensen in duisternis.

Zoveel mensen die de dood wil verslinden. Dat is de trieste toestand waarin de mensheid verkeert. Het is de toestand van een mensheid die verloren is in zijn eigen zonde. Maar Zacharias is zo dolgelukkig, omdat hij weet dat God een einde komt maken aan deze duisternis. Want God komt licht brengen in deze duisternis. Want een stralend licht uit de hemel komt over ons op. Het mag duidelijk zijn dat Zacharias hier niet de zon bedoelt, want die komt niet op uit de hemel. Die komt op vanachter de aarde. Vanuit de diepte. Als je, net als de mensen in de tijd van Zacharias gelooft, dat de aarde plat is. Maar nu komt er een licht uit de hoogte. En dat licht maakt alles anders. Dat licht wijst ons de weg. [licht]

Dat licht laat zien dat wij mensen zelf het grootste probleem zijn. Wij mensen maken van deze wereld een tranendal. Wij doen elkaar kwaad. Wij zijn niet in staat om in Kopenhagen tot een klimaatverdrag te komen. Wij zijn niet in staat om oorlogen te beëindigen. Wij zijn niet in staat om de rijkdom en de grondstoffen van deze aarde eerlijk te verdelen. Wij zijn niet in staat om dankbaar te zijn, ook al hebben we al zoveel. Wij willen altijd maar meer ook al moet een ander de prijs daarvoor betalen. Het eerste dat we moeten ontdekken is dat het probleem in ons zit.

Om vervolgens te ontdekken dat we de vrede nooit zullen vinden als we de vrede niet zoeken in een leven voor God. We zijn niet gemaakt om voor onszelf te leven. Maar we zijn geschapen om in God ons geluk te vinden. Zoals een kind zijn beste momenten beleeft als het spontaan iets voor zijn moeder doet. Zo vindt de mens zijn geluk als hij niet langer op zichzelf is gericht, maar op zijn Schepper en op zijn medemens.

En dit 'licht' is maar niet een energie of iets dergelijks. Dit licht is de Zoon van God. Hij komt uit de hoge, uit de hemel, op aarde. Hij komt om de wereld te vertellen over de liefde van God. Ja, sterker nog: Hij toont de liefde van God. Hij geneest zieken. Hij sluit vriendschap met mensen die slechts een plek hebben aan de rand van de samenleving. Hij laat zien dat we de weg van de vrede niet hoeven te zoeken. Hij laat zien dat wij de weg van de vrede niet hoeven te banen. Want Hij is de weg van de vrede.

Jezus Christus verzoent ons met God, onze Schepper. Hij betaalt onze schuld bij God. Hij geeft God de liefde die wij God hebben onthouden. Hij bedekt onze mislukkingen met zijn liefde en genade. Onze mislukkingen draagt Hij niet achter ons aan. Maar Hij neemt ze weg. Hij verlost ons van onze frustraties. Hij verlost ons van onze bitterheid.

En zo bewijst God dat Hij zich onze ellende aantrekt. Hij bewijst ons zijn barmhartigheid en ontferming. En zo verlost God ons van onze ellende. Door zijn Zoon Jezus Christus. Deze God is geen God die hooghartig zijn hoofd schudt over onze domheid en de ellende die we elkaar aandoen. Maar Hij stuurt zijn eigen Zoon om mens te worden. En om zo te delen in de ellende van dit menselijk bestaat. En om door zijn lijden uiteindelijk aan dit lijden een einde te maken.

Dat is het schitterende licht van Kerst. Jezus Christus verdrijft de duisternis en is de weg van de vrede waarop wij onze voeten mogen zetten.

Amen